

Geografia regionu

Autor: Józef Kaś

{smoothgallery album=357}Podhale to kraina historyczno-geograficzna leżąca u północnego podnóża Tatr, w dorzeczu Białego i Czarnego Dunajca. Rzeki te łączą się poniżej Nowego Targu, tworząc od tego miejsca Dunajec. Głównymi miejscowościami regionu są: Nowy Targ (historyczna stolica Podhala, dla tutejszych mieszkańców po prostu Miasto), Zakopane, Bukowina Tatrzańska, Biały Dunajec, Poronin, Szaflary, Kościelisko, Witów, Czarny Dunajec, Ludźmierz, Rabka. {smoothgallery album=385}Termin Podhale pojawił się w połowie wieku XIX na określenie terenów leżących na północnych stokach Tatr, następnie terminem tym zaczęto określać obszar położony dalej na północ, ale bezpośrednio pod skalistymi górami, obejmujący Zakopane, Kościelisko, Witów, Bukowinę. Stąd określenie Skalne Podhale. Na początku wieku XX Podhalem zaczęto nazywać już okolice Nowego Targu, a przed II wojną światową nawet tereny powiatów: suskiego, limanowskiego i sądeckiego. Współcześnie w etnologii północną granicę Podhala wyznacza się na linii Obidowa, Klikuszowa, Huba [Tylkowa 2000; 8], a więc bez okolic Rabki i Raby Wyżnej. W niniejszym opisie okolice te włącza się jednak do Podhala ze względów językowych (głównie podhalańskiego typu wymowy samogłosek nosowych). {smoothgallery album=386}Podhale dzieli się wewnętrznie na mniejsze regiony: Skalne Podhale (część południowa od Bukowiny Tatrzańskiej po Kościelisko i Witów), Podhale środkowe (część równinna z Nowym Targiem i okolicami), Podhale wschodnie (wąski pas miejscowości na wschód od Nowego Targu po lewej stronie Dunajca po Sromowce Wyżne) oraz Podhale dolne (okolice Rabki). Granice językowe nie pokrywają się z granicami etnograficznymi. W miejscowościach sąsiadujących ze Spiszem notuje się spiskie przejście –ch w –f, spiski morfem czasownikowy –uwać. Na zachodzie z kolei granica etnograficzna obejmuje orawskie wsie: Suchą Górę i Głodówkę. Podhalański strój występuje też w orawskim Piekielniku. Fotografie w kolejnych galeriach: Renata Jujeczka, Dariusz Budzik, Angelika Ojdana